

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИКО-ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА І ПРАВООХОРОННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри публічного та
міжнародного права і правоохоронної
діяльності

протокол №2 від 07.09.2020 року

В.о. завідувачки кафедри

доцент Ірина РИЖЕНКО

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОК 1 ФІЛОСОФІЯ

Освітня програма **Право**
першого (бакалаврського рівня)
Спеціальність **081 Право**
Галузь знань **08 Право**

Херсон 2020

Назва навчальної дисципліни/освітньої компоненти	Філософія
Викладач (і)	Задорожня Надія Олександрівна
Посилання на сайт	Особистий кабінет http://ksuonline.kspu.edu/
Контактний тел.	+380666582367
E-mail викладача	Zadorognia@ksu.ks.ua
Графік консультацій	Очні: 15:00 – 16:00 (вівторок), online: 19:00-20:00 (четвер)

1. Анотація курсу:

Теми навчальної дисципліни розкривають питання історії світової філософії, зміст основних розділів та проблем сучасної філософії.

2. Мета та завдання курсу

Мета курсу:

Філософія – дисципліна, що формує світогляд та охоплює філософські принципи взагалі та юридичної науки і правової практики зокрема.

Вивчення дисципліни "Філософія" спрямована на сучасну концепцію філософської освіти студентів вищих навчальних закладів України, основою якої є ґрунтовна історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення. Метою курсу є ознайомлення з філософією як теоретичною основою духовної культури.

Завдання курсу:

теоретичні:

виклад історії світової філософської думки спрямований на розуміння логіки виникнення найбільш відомих філософських вчень, їх функціонування в суспільній свідомості, на осмислення характеру та етапів становлення сучасних неklasичних філософських систем, їх ґрунтування на досягненнях природничих та гуманітарних наук. Завданням курсу є розгляд таких проблем як філософське розуміння світу, суспільства та людини, що становлять основу теоретичної підготовки майбутніх фахівців. Програма включає і важливі питання етики та естетики, спрямовує студентів на вивчення сучасної духовної культури в світі в цілому і в Україні зокрема;

практичні:

формування та розвиток логічного та критичного мислення, формування теоретичного рівня світогляду. Запропонована побудова викладу матеріалу сприятиме засвоєнню студентами філософії як цілісної системи людських знань, осмисленню проблем, що породжені сучасною суспільною практикою.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності:

Загальні

- ЗК1 здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК7 здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК10 здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ЗК13 здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Фахові

- СК11 здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- СК12 здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;
- СК13 здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

- ПРН2 здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- ПРН4 формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- ПРН5 давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
- ПРН6 оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему;
- ПРН8 використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- ПРН10 вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

Міждисциплінарні зв'язки

Міждисциплінарні зв'язки філософії поширюються на більшість гуманітарних і юридичних дисциплін, а її дослідження є базовими для юридичної науки і правової практики.

Історія вчень про державу і право розкриває основні етапи формування філософсько-правових вчень, доктрин, являється історико-теоретичною складовою процесу формування філософського світогляду.

Філософія використовує діалектичні, гносеологічні і логічні методи, які вивчаються в курсі юридичної логіки, адаптуючи їх до особливостей предмета дослідження.

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Семінарські заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
3/90	22	22	46

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
2020-2021	IV	081 Право	2	нормативний

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, інше обладнання: мультимедійний проектор для комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань, виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, підсумковий контроль).

Програма для створення презентацій Microsoft PowerPoint. Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності: Zoom.

7. Політика курсу

Для успішного проходження курсу з даної навчальної дисципліни необхідно:

- регулярне відвідування лекційних та семінарських занять, за винятком випадків відсутності з поважних причин;
- активна участь в обговоренні питань, що виносяться на лекційні, семінарські заняття;
- своєчасне та якісне виконання завдань самостійної роботи;
- пропущені заняття відпрацьовувати згідно з графіком консультацій викладача.

Обов'язкове дотримання здобувачем правил академічної доброчесності і чітке розуміння наслідків її порушення.

Здобувачі вищої освіти мають бути зареєстровані на платформі KSU On-line.

При організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті здобувачі та науково-педагогічні працівники діють відповідно до:

- Положення про організацію самостійної роботи студентів від 02.07.2016 №428-Д.
- Положення про організацію освітнього процесу в Херсонському державному університеті від 02.09.2020 №789-Д.
- Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті від 07.09.2020 № 803-Д.
- Порядок виявлення та запобігання академічного плагіату в науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті від 04.09.2020 №800-Д;
- Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХДУ від 07.09.2020 №803-Д;
- Порядок оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у Херсонському державному університеті від 07.09.2020 № 802-Д
- Порядок ХДУ про визнання результатів неформальної та інформальної освіти від 04.03.2020 № 247-Д тощо.

Нормативні акти знаходяться в публічному доступі.

Відділу забезпечення якості освіти:

<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>

Навчально-методичного відділу:

<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>

4. Схема курсу

Тиждень дата, години	Тема, план (основні питання) для здобувачів	Форма навчального заняття кількість годин (аудиторної та самостійної)	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ					
Згідно розкладу занять (http://www.kspu.edu/forstudent/sheodule.aspx)	Тема 1 Філософія Стародавньої Греції 1. Рання давньогрецька філософія (Мілетська школа, Геракліт, елейці, атомісти). 2. Давньогрецька філософія класичного періоду (Сократ, Платон, Аристотель). Посткласичний період античної філософії (школи стоїків, епікурійців)	Лекція – 2 год.; Семінар – 2 год.; Самостійна робота – 6 год.	Основна література 1,5,6 Додаткова література 12,14	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування Навчальна дискусія Виконання завдань до самостійної роботи	6
Згідно розкладу занять (http://www.kspu.edu/forstudent/sheodule.aspx)	Тема 2. Філософія Середньовіччя і Нового часу 1. Основні етапи розвитку середньовічної філософії (апологетика, патристика, схоластика). 2. Основні особливості філософії доби Відродження. 3. Натурфілософія доби Відродження. 4. Гуманізм, ренесансний неоплатонізм, утопічна філософія. 5. Передумови формування філософії Нового часу. 6. Західноєвропейська філософія XVII століття. Емпіризм і раціоналізм. Західноєвропейська філософія XVIII століття. Французьке Просвітництво.	Лекція – 4 год.; Семінар – 4 год.; Самостійна робота – 6 год.	Основна література 4,9,10 Додаткова література 14,16	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування, навчальна дискусія, виконання завдань до самостійної роботи.	6
Згідно розкладу занять (http://www.kspu.edu/forstudent/sheodule.aspx)	Тема 3. Класична німецька філософія 1. Філософія І. Канта. 2. Філософія Г. Гегеля (абсолютний ідеалізм, діалектика). 3. Філософська творчість Фіхте та Шеллінга. Філософія Фейєрбаха	Лекція – 2 год.; Семінар – 2 год.; Самостійна робота – 6 год.	Основна література 1,5,10 Додаткова література 11,17	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування, навчальна дискусія,	6

	(антропологічний матеріалізм).			виконання завдань до самостійної роботи.	
Згідно розкладу занять (http://ww.kspu.edu/forstudent/she_dule.aspx)	Тема 4. Українська філософія XVIII-XX ст.ст. 1. Філософія Г.Сковороди. 2. Київська релігійно-філософська школа. П. Юркевич. Українська філософія XX століття.	Семінар – 2 год.; Самостійна робота – 4 год.	Основна література 2,4,6 Додаткова література 12,14	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування, навчальна дискусія, виконання завдань до самостійної роботи.	6
Згідно розкладу занять (http://ww.kspu.edu/forstudent/she_dule.aspx)	Тема 5. Сучасна західна філософія. Сучасна релігійна філософія.	Лекція – 4 год.; Семінар – 2 год.; Самостійна робота – 2 год.	Основна література 1,5,10 Додаткова література 11,14	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування, навчальна дискусія, виконання завдань до самостійної роботи.	8
	Всього за модуль	48 год.			32
Модуль 2 ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ					
Згідно розкладу занять (http://ww.kspu.edu/forstudent/she_dule.aspx)	Тема 6. Філософська онтологія 1. Класичний позитивізм. 2. Емпіриокритицизм. 3. Неопозитивізм. 4. Постпозитивізм.	Лекція – 2 год.; Семінар – 2 год.; Самостійна робота – 4 год.	Основна література 1,5,10 Додаткова література 11,14	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування, навчальна дискусія, виконання завдань до самостійної роботи.	8
Згідно розкладу занять (http://ww.kspu.edu/forstudent/she_dule.aspx)	Тема 7. Теорія пізнання. Закони і категорії діалектики пізнання. 1. Діалектика як методологія пізнання. 2. Закони діалектики. Сучасні інтерпретації законів	Лекція – 4 год.; Семінар – 4 год.; Самостійна робота – 4 год.	Основна література 1,5,9 Додаткова література 14,17	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування, навчальна	8

dule.aspx)	діалектики. 3. Категорії діалектики. (Форма і зміст, сутність і явище, причина і наслідок). Система та елемент. Ціле та частина. Одиничне та загальне. 4. Основні проблеми гносеології. 5. Суб'єкт і об'єкт пізнання. 6. Рівні пізнання (чуттєвий, раціональний). 7. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання. Концепція істини. Критерії істини			дискусія, виконання завдань до самостійної роботи.	
Згідно розкладу занять (http://www.kspu.edu/forstudent/she_dule.aspx)	Тема 8. Філософська антропологія 1. Філософія про природу та призначення людини. 2. Біологічне та соціальне в людині. 3. Особистість та індивід. 4. Свобода та особистість. 5. Проблема сенсу життя.	Лекція – 2 год.; Семінар – 2 год.; Самостійна робота – 6 год.	Основна література 5,9,10 Додаткова література 14,16	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування, навчальна дискусія, виконання завдань до самостійної роботи.	6
Згідно розкладу занять (http://www.kspu.edu/forstudent/she_dule.aspx)	Тема 9. Соціальна філософія. Етика як галузь філософського знання 1. Предмет соціальної філософії. 2. Суспільство як система соціальних відносин. 3. Соціальна структура суспільства. Теорія соціальної стратифікації. 4. Історичні форми спільності людей Категорії етики: поняття моральної необхідності та моральної свободи, совість, обов'язок і відповідальність. 5. Проблема морального вибору та відповідальності. Моральний конфлікт. 6. Економіка, політика і мораль. Моральні аспекти соціальної справедливості	Лекція – 2 год.; Семінар – 2 год.; Самостійна робота – 8 год.	Основна література 4,6,9 Додаткова література 14,16	Усне опитування, навчальна дискусія, виконання завдань до самостійної роботи.	6
	Всього за модуль	42 год.			28

	Всього за навчальну дисципліну	90 год. , з них: лекції – 22 год., семінари – 22 год., с.р. – 46 год.			60
--	---------------------------------------	--	--	--	-----------

9. Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

Оцінювання відповідей, самостійної та індивідуальної роботи здобувача з кожної теми чи завдання здійснюється в діапазоні від 0 до 5 балів. Де 5 балів, це коли відповідь (робота) здобувачем виконана в повному обсязі, 4 бали – якщо допускаються незначні помилки, 3 бали – якщо основний матеріал викладений, але з помилками й не точностями, 2 бали – якщо відтворено основний навчальний матеріал фрагментарно, бракує власних суджень та самостійного виконання роботи (мають ознаки академічного плагіату), 1 бал – відповідь (робота) здобувача фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення чи виконання завдання.

При оцінюванні відповідей здобувачів враховується:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність, володіння спеціальною термінологією тощо;
- якість знань: осмисленість, системність тощо;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, систематизувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- самостійність оцінних суджень;
- виконання самостійної роботи з кожної теми за методичними рекомендаціями до семінарських занять тощо.

Оцінювання самостійної/індивідуальної роботи здійснюється за критеріями:

- високий концептуальний рівень та повнота висвітленого питання;
- змістовність та обізнаність здобувачем теми;
- логічність, послідовність викладення матеріалу, доведення та аналіз вивчених теорій, концепцій, вчень;
- незалежність думки;
- академічна доброчесність у виконанні завдання;
- вільне використання для підготовки доступні інформаційні технології і бази даних;
- рівень підготовки проєктів необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях тощо;
- складність он-лайн курсу тощо.

Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті затверджено наказом від 07.09.2020 № 803-Д. (далі - Порядок).

Оцінювання результатів навчання протягом семестру (поточний контроль) здійснюється відповідно до п. 2.1. Порядку.

Оцінювання результатів навчання після вивчення освітніх компонент/навчальних дисциплін (семестровий (підсумковий) контроль згідно п.2.2. Порядку.

Модуль 1. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ

Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали

Усне опитування – до 20 балів.

Індивідуальна робота (тезування, анотування, написання реферату, ese, вирішення практичних завдань, тестів тощо) – до 5 балів.

Контрольна робота – до 5 балів.

Модуль 2. ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали

Усне опитування – до 20 балів.

Індивідуальна робота (тезування, анотування, написання реферату, ese, вирішення практичних завдань, тестів тощо) – до 5 балів.

Контрольна робота – до 5 балів.

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримують здобувачі *денної форми навчання* за результатами опанування освітньої компоненти/навчальної дисципліни, формою семестрового контролю якої є екзамен

№	Види навчальної діяльності (робіт)	модуль 1	модуль 2	Сума балів
Обов'язкові види навчальної діяльності (робіт)				
1.	Відвідування лекційних занять	0	0	0
2.	Семінарські заняття (самостійна робота)	до 30 (включно)	до 20 (включно)	50
3.	Контрольна робота		до 5 (включно)	5
3.	Індивідуальна робота здобувачів		до 5 (включно)	5
4.	Екзамен			40
5.	Разом балів			100

Вибіркові види діяльності (робіт)*			
6.	- участь у наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах; - підготовка наукової статті, наукової роботи на конкурс; - тощо		max 10

*Здобувачі можуть отримати до 10% бонусних балів за виконання індивідуальних завдань, підготовці презентації англomовної статті з аналізу даних, участь у конкурсах наукових робіт, предметних олімпіадах, конкурсах, неформальній та інформальній освіті (зокрема, COURSERA та ін.). за виконання завдань підвищеної складності (конкретне значення визначає викладач).

Оцінка за екзамен відповідає рівню сформованості загальних і фахових компетентностей та отриманих програмних результатів навчання здобувача освіти та визначається шкалою ЄКТС та національною системою оцінювання (табл. 3).

Таблиця 2

Шкала оцінювання у ХДУ за ЄКТС

100-бальна система	оцінка ECTS	оцінка за національною системою	
		екзамен	
90-100	A	відмінно	
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базова (основна) література:

1. Бичко І. Філософія : підручник / І. Бичко, В. Табачковський, А. Бичко, В. Ярошовець; Центр навчальної літератури, 2017.- 648 с.
2. Горський В.С. Історія Української філософії. -КJ, 1996.- 261 с.
3. Грицаєнко Л.Л. Філософія права [Текст] : навч. посіб. / Л. Л. Грицаєнко, А. О. Захарцев С.І. Філософія і теорія права [Текст] : [монографія] / С. І. Захарцев. - Харків : Панов, 2015. - 254 с.
4. Губерський Л.В. Філософія: історія, суспільство, освіта [Текст] : підручник / Л. В. Губерський, В. Г. Кремень, В. В. Ільїн ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : Київський університет, 2011. - 575 с.
5. Губерський Л.В. Філософія: підручник / Л.В. Губерський; М-во освіти і науки України, Фоліо, 2018.- 624 с.
6. Кривуля О.М. Філософія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. М. Кривуля ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. - 592
7. Подольская Е.А. Философия: Кредитно-модульный курс (Е.А.Подольская.-М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К»; «Наука-Спектр», 2010.-384 с.
8. П'янзін, С. Д. Основи соціальної філософії [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ спец. "Філософія" / С. Д. П'янзін. - Черкаси : Чабаненко Ю. А. [вид.], 2014. - 150 с.
9. Сандок Л.О. Основи філософії : Навчальний посібник / Л.О. Сандок ; ЦУЛ, 2018.- 412

с.

10. Філософія. Навч. посібник (курс лекцій) / За ред. Спиркин А.С. Філософія. - МЛ, 2002. - 246 с.

Додаткова література:

11. Наука за 30 секунд. Філософія. Упорядник Баррі Левер. – Київ –BOOKSHEF.– 2020.- 160 с.

12. Огнев'юк, В. О. Філософія. Історія філософії: підручник для 10 класів загальноосвітніх навчальних закладів : профільний рівень / В. О. Огнев'юк, І.Г. Утюж. - К. : Грамота, 2010. - 256 с.

13. Сватко Ю.І. Філософія як проблема історії філософії / Ю. І. Сватко // [Наук. зап. НаУКМА. Сер. Філософія та релігієзнавство](#). - 2008. - Т. 76. - С. 3-11.

14. Філософія : навч. посіб. для студентів усіх напрямів підгот. / [Тімченко О. П. та ін. ; за заг. ред. Тімченка О. П.] ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Растр-7, 2015. - 359 с.

15. арк. - арк. 180-200.

16. Філософія. Курс лекцій / В. Бичко, В.Г. Табачківський. - К., 1993. - 154 с.

17. Філософія / за ред. О.П. Сидоренка. - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2010.- 414 с.

Інтернет-ресурси:

Бібліотечний фонд ХДУ:

Бази даних власної генерації, що мають постійний безкоштовний повнотекстовий доступ в мережі Інтернет (відкритий доступ):

- Електронний каталог **eLibrary** (<http://elibrary.kspu.edu/>);
- Електронний архів-репозитарій наукових публікацій працівників та студентів Херсонського державного університету **eKhSUIR** (<http://ekhsuir.kspu.edu/>).

Доступ в локальній мережі університету з усіх IP – адрес:

- **Web of Science** (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>);
- **Scopus**
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>);
- **Springer Link** (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>).

Організація доступу до відкритих інформаційних ресурсів (корисні посилання на Web-сторінці Наукової бібліотеки).

- **Українські журнали в SCOPUS та Web of Science**
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/2013Academics/2013UJS.c.aspx>)
- **Іноземні електронні ресурси вільного доступу**
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/2013Academics/2016FreeAccess.aspx>)
- **Фахові періодичні видання**
http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Info_2017/2017_Periodika.aspx
- **Українські Інтернет-ресурси**
- http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Info_2017/2017_link.aspx